

Årsberetning for regnskabsåret 2010

Efter mange uddybende spørgsmål fra Kulturarvsstyrelsen samt en besigtigelse af Jernbanebroerne over Remstrup å i Silkeborg blev broerne den 18. august 2009 indstillet til fredning af Det Særlige Bygningssyn. Efter en høring fredede Kulturarvsstyrelsen jernbanebroerne den 5. februar 2010. En af de store begivenheder i Silkeborg Kommune, som ikke har mange fredede bygningværker. Karlo Jespersen havde foreslået fredningen og Bevaringsforeningen havde støttet den. Det var ikke udelukkende broerne det drejede sig om men også helheden, bl.a. at de gav adgang til den bynære Nordskov og Gjernstien samt deres betydning som oplevelse i forbindelse med bådsejladser på Remstrup å, eksempelvis i forbindelse med Regattaen og Riverboat Jazzfestival.

Desværre har ikke alle beslutningstagere i Silkeborg Kommune forstået, hvor vigtigt det er at bevare broerne sammen med omgivelserne. – Det er en utaknemmelig opgave, at kæmpe for kulturmiljøer og fredninger i Silkeborg Kommune. Man vil gerne pille ved omgivelserne, selvom det er ødelæggende for helhedsindtrykket.

Ludvigslust foreslog jeg bl.a. kunne bruges, som overnatningssted for kanofarere, med mulighed for sund kost og motion, også på land med kulturhistorisk indhold.

Det ser, hvad det sidste angår ud til, at naturvejleder Jan Kjærgård er med på ideen med masser af kulturhistorier. Silkeborg Kommune kan stadig brandes med sund kost og motion med historisk indhold, og det kan gøre lokalområderne mere tiltrækkende. Som det er interessant at høre om kulturhistorier i naturen, er det også interessant at få viden om lokalområderne, og her er der rigtig megen viden at øse af om landsbyerne og deres historie. Bedst er det, når bygninger og kulturspor stadig er der. At ikke alt er fjernet for at lave ”gode bosteder”, som Silkeborg Ejendomsservice har for vane.

I årets løb er der flere gange fra Bevaringsforeningens side blevet opfordret til at bevare gårde (f.eks. Sorring Bundgård) og andre bygninger, selvom der sker udstykninger. Men gerne med nyt liv i de gamle huse, og hvor betingelsen for køb bliver, at der bliver passet på bygningerne med oprindelige materialer og renoveringsmetoder. Bliver der bare revet ned, mistes hver gang noget af lokalområdets identitet. Så måske skal man se stort på, at prisen ved salg af bygningerne ikke er så høj blot der er krav til, hvad der sker med bygningerne. Det ville måske netop skabe gode bosteder for tilflyttere og historie at vise frem for turister og slægtsinteresserede.

Desværre blev Blakgårdsvej 5 revet ned, skønt der var en køber. Den lå ellers tæt ved Voel, som mindelse om Voels landsbyfortid og med aner tilbage til Voels udskiftning. Så gamle var bygningerne ikke, men stuehuset var beboeligt og en forståelse for rigtig renovering af bygningerne, kunne have gjort ejendommen til et hyggeligt bosted med lidt plads til lager eller hobby.

Vinding Præstegård har fyldt meget i årets debat. Der var konstateret skimmelsvamp. Ved en besigtigelse den 5. sept. 2009 vurderede flere med forstand på bygninger, bl.a. Kim Carøe fra Bevaringsforeningen, at bygningen stod til at redde. Præstegården udgør en kulturmiljø helhed med kirken og den gamle skole. Denne helhed ønsker landsbyudvalget at bevare til glæde for beboere i landsbyen og tilflyttere. Bevaringsforeningen, Silkeborg Museums Keld Dalsgaard Larsen samt Landforeningen og Plan og Byg har været inde i sagen, der til sidst endte med, at Vinding Præstegård blev reddet i sidste øjeblik af politikerne, da der er købere til præstegården, der vil sørge

Else Marie Lindblom	formand	Grauballe Gudenåvej 16 st.	8600 Silkeborg	Tlf: 86 87 73 58
Vagn Brostrup Jensen	næstformand	Teglværksvej 16	8883 Gjern	Tlf: 86 87 57 58
Jytte Thorndahl	kasserer	Johannes Jensensvej 19, Toustrup	8641 Sorring	Tlf: 86 95 71 99
Poul Færk Magnussen	sekretær	Drewsensvej 70, 1- 1	8600 Silkeborg	Tlf: 86 86 11 27
Hans P. Bertelsen	best.medlem	Edv. Egebergsvej 1, Svejbæk	8600 Silkeborg	Tlf: 86 84 63 50

Bevaringsforeningen for Silkeborg Kommune

for, at gøre den beboelig med fjernelse af skimmelsvamp, den rette ventilation og med bevaring af tag og facade af hensyn til kirken.

Vinding Præstegård blev landskendt, da bølgerne for en bevaring gik så højt, at formanden for det fælles menighedsråd blev truet.

Skimmelsvamp har været et tilbagevendende tema i 2010 og er det åbenbart også i år.

Skimmelsvamp bliver brugt som årsag til nedrivningsansøgninger. Dette er også sket i Vium, hvor menighedsrådet har søgt om nedrivning af præstegården, hvor der er konstateret skimmelsvamp.

Det er præsteboligen, der har skimmelsvamp. Alligevel ønskes også en nedrivning af avlsbygning, forpagterbolig og alle bygninger i gårdrummet. På forpagterboligen er der en marmortavle, der fortæller, at den gamle præstebolig lå her, som var Steen Steensen Blichers fødested. Selvom det ikke er den fornemme arkitektur, er det måske alligevel værd at bevare frem for ene nyt.

Præsteboligen kunne med fjernelse af skimmelsvamp, den rette ventilation og genopførelse af oprindelige skorstene være en ganske fin rødstens bygning fra 1904. forpagterboligens vinduer ville vinde ved at blive udskiftet med oprindelige.

Bevaringsforeningen har flere gange opfordret til at der bliver oprettet et Kulturbevaringsråd i Silkeborg, der skal vejlede i forbindelse med bygningsbevaring og bevaring af kulturlandskaber samt få mulighed for at give tilskud til den rigtige renovering. Henvendelsen er både gået til Plan og Byg og til politikere, men uden at der er sket noget i sagen. Kommunens folk er trængte, men det er Bevaringsforeningens bestyrelse også, og det uden at der er bare det mindste tilskud fra kommunal side til annoncering, kørselsgodtgørelse, brochurer m.v., hvilket bl.a. forringer mulighed for synliggørelse med mindre vi selv punger ud af egen lomme!

I 2010 begyndte Bevaringsforeningen for første gang som dækkende forening for Silkeborg Kommune, at genoptage den gamle tradition, at overrække en bevaringspris til en husejer, der gennem årene har bevaret sit hus oprindeligt og som er glad for sit hus. Vi forsøgte, at få pressen til at skrive med store bogstaver, at vi ønskede forslag. Det lykkedes ikke.

Da det som sagt drejer sig om at fremhæve værdien af oprindelig renovering gennem årene samt udvist glæde ved huset blev Marie Jacobsen udvalgt til at modtage Bevaringsprisen for Hinge tidl. Station på Tingskrivervej 38.

Overrækkelsen fandt sted den 30.okt. til Marie Jacobsens børn, da hun selv var forhindret af sygdom. Overrækkelsen af den traditionelle ”Skægmand” fra Sorring Pottemageri og diplommet med Villy Fyhn motiv var en god oplevelse, som heldigvis blev omtalt positivt i Midtjyllands avis.

Bevaringsforeningen modtager fra Silkeborg Kommune lister over byggetilladelser og nedrivningstilladelser for at få chancen for i det mindste at bevare billedet af en bygning. Men vi har ikke mange midler på budgettet til kørselsgodtgørelse for ikke at tale om til print!

Bevaringsforeningens bestyrelse kigger også efter lokalplaner i høring, som ind imellem bliver kommenteret. – Bl.a. har der været kommentarer til planerne ved Torvet i Silkeborg, hvor der opfordres til at passe på de ældre bygninger uanset evt. ringe save værdi. Det drejer sig om kulturmiljøet omkring det gamle rådhus og et torv med en usædvanlig god torvestemning.

Når Bevaringsforeningen bliver synliggjort i medierne sker der næsten hver gang henvendelser om hjælp og støtte. I 2010 har der været flere henvendelser, hvor det også drejer sig om bevaring af kulturlandskaber. Bevaringsforeningen har givet sin støtte. Dette gælder f.eks. Buskhedevej og

Else Marie Lindblom	formand	Grauballe Gudenåvej 16 st.	8600 Silkeborg	Tlf: 86 87 73 58
Vagn Brostrup Jensen	næstformand	Teglværksvej 16	8883 Gjern	Tlf: 86 87 57 58
Jytte Thorndahl	kasserer	Johannes Jensensvej 19, Toustrup	8641 Sorring	Tlf: 86 95 71 99
Poul Færk Magnussen	sekretær	Drewsensvej 70, 1- 1	8600 Silkeborg	Tlf: 86 86 11 27
Hans P. Bertelsen	best.medlem	Edv. Egebergsvej 1, Svejbæk	8600 Silkeborg	Tlf: 86 84 63 50

Bevaringsforeningen for Silkeborg Kommune

Bøllingsø, der var truet af nye højspændingsmaster, et forslag om fredning af en strækning af Adelvejen ved Resenbro til rekreative og kulturhistoriske formål, en støtteerklæring fra Bevaringsforeningens bestyrelse til Peder Størup angående Resendalvejen, der forløber i et fredet område og ikke bør ændres i et bevaringsværdigt kulturlandskab, som Erik Rådal var inspireret af. Bevaringsforeningen har også fået henvendelser om at foreslå en fredning af område og bygninger ved Kunstcenter Silkeborg Bad samt om at redde Ørneborg ved Salten fra nedrivning. Ørneborg er i en kommune rammeplan 40-B-45 omtalt, som en gård, der skal tages hensyn til. Ikke desto mindre blev en landszonetilladelse til ridecenter betinget af at gårdens ældre længer blev revet ned. Lennart von Lowzow indsendte en klage til Naturklagenævnet indenfor klagefristen. Bevaringsforeningen gik ind i sagen med en støtteerklæring og Planudvalget i By&Land undersøgte sagen. Planudvalgets udtalelse blev også sendt til Naturklagenævnet. Bevaringsforeningen har bedt om opsættende virkning indtil Naturklagenævnets afgørelse foreligger. Den 17.januar deltog jeg i en besigtigelse af Ørneborg sammen med Lennart von Lowzow, ejer af Herregården Løvenholt ved Salten, efter en henvendelse fra ejerne. Ved denne besigtigelse fortalte Lennart von Lowzow om Ørneborg, der er tæt knyttet til Løvenholt og Frederik Møller, en af Them områdets pionerer i første halvdel af 1800 tallet. Jeg fotograferede ejendommen og gav links til ejerne f.eks. www.genanvendgaarden.dk samt bogen om Bevaringsværdige bygninger.

Der er mange opgaver for Bevaringsforeningens bestyrelse. Noget lykkes og andet ikke. Vi prøvede i sidste øjeblik at redde Christian den 8.vej 26 ved at foreslå en fredning. – Desværre gik Kulturarvsstyrelsen for meget op i vinduer, men Landsforeningen gjorde gældende, at bygningen udgjorde en helhed med bygninger fra ca. samme tidsperiode beg, af 1900 tallet og var et bevaringsværdigt hus. Det gjorde desværre ikke indtryk på Silkeborg Kommune. Nu skal der være et modernistisk hus midt i en ældre række huse, der af kulturhistoriske grunde bør bevares inden Silkeborg by bliver overmoderne. En af husene var beboelse for en Silkeborg arkitekt Kristiansen, der selv havde tegnet det. Som Christian den 8.vej 26 er nr.24 vurderet til save værdi 4, men synd om den bygning også bliver revet ned.

Konsekvensen af Silkeborg kommunes ønske om kun at beskytte save 3- 1 bygninger er, at mange landejendomme forsvinder. F.eks. kan Balle Nedergaard med et stuehus fra 1700 frit sælges til nedrivning med en saveværdi på 4.

Silkeborg kommune mangler stadig at få et kommuneatlas, der dækker hele kommunen, men der bliver givet talrige nedrivningstilladelser uden at der har været mulighed for helhedsvurderinger. I Silkeborgs kommuneplan fandt jeg en link til en beskrivelse af kulturmiljøer i Silkeborg Kommune. Til min skræk var der her en omtale af Grauballegaard uden omtale af avlsbygningernes betydning for helheden, men samtidig var det Tvilumgård, der var fotograferet. Silkeborg Kommune har i høj grad brug for hjælp fra flere fotografer, arkitekter og historikere, der kan vægte både kulturhistorien og arkitekturen.

Silkeborg Bad blev den 28.januar besigtiget af Per Godtfredsen, formand for By&Lands fredningsudvalg. Han var meget begejstret, dog især for Skovvilla, tegnet af Arkitekt Anton von Rosen og Søvilla, tegnet af Arkitekt Vilhelm Dahlerup. Måske bliver disse bygninger indstillet til fredning, hvis Silkeborg Kommune er positiv. Bevaringsforeningens bestyrelse ønsker en helhedsfredning af det historiske område, der rummer både kurbad og 2.verdenskrig, hvor det var hovedkvarter for tyskerne. I 2010 var også Teglværket i Gjern i fokus. Midt på sommeren var der en besigtigelse af sporene ved Gjærneruden, der delvis havde overtaget teglværkets bygninger, da teglværket lukkede. Vagn Brostrup fik fotograferet, men nu er desværre alle spor slettet, også

Else Marie Lindblom	formand	Grauballe Gudenåvej 16 st.	8600 Silkeborg	Tlf: 86 87 73 58
Vagn Brostrup Jensen	næstformand	Teglværksvej 16	8883 Gjern	Tlf: 86 87 57 58
Jytte Thorndahl	kasserer	Johannes Jensensvej 19, Toustrup	8641 Sorring	Tlf: 86 95 71 99
Poul Færk Magnussen	sekretær	Drewsensvej 70, 1- 1	8600 Silkeborg	Tlf: 86 86 11 27
Hans P. Bertelsen	best.medlem	Edv. Egebergsvej 1, Svejbæk	8600 Silkeborg	Tlf: 86 84 63 50

Bevaringsforeningen for Silkeborg Kommune

tipvognespor. Somme tider bliver der ryddet for grundigt op i vore dage. Dette var også tilfældet da Gjern sidste år fik en ny bro. I århundreder har der været bro på det sted.

I 2011 foreslås det, at Bevaringsforeningen fortsætter traditionen med overrækkelsen af en Bevaringspris til en husejer, der har passet på sit hus gennem årene med oprindelige materialer og holder af huset. Til det formål er der henlagt et beløb.

Fortsat skal Silkeborg kommune opfordres til at udvide kommuneatlasset til hele kommunen.

Fortsat skal Silkeborg Kommune opfordres til at oprette et Kulturbevaringsråd (bygningeskulturråd), der kan give tilskud til rigtig renovering.

Bevaringsforeningen skal fortsat opfordre til, at de ældre bygninger bliver bevaret ved udstykninger af hensyn til lokalsamfundets identitet, men med betingelser. Også fremover vil lokalplaner blive gennemgået, aktuelt er der Søvej og Havnen med høringsfrist til 31 marts. Og hvis der bliver en Bygningeskulturens dag, kan vi måske deltage med et arrangement.

I det forløbne år har en enkelt eller to fra bestyrelsen deltaget i formands- og inspirationsmøder, arrangeret af By&Land. Det vil måske også ske i det nye år, men det bliver som sidste år sikkert af egen lomme!

Venlig hilsen
Else Marie Lindblom

Else Marie Lindblom	formand	Grauballe Gudenåvej 16 st.	8600 Silkeborg	Tlf: 86 87 73 58
Vagn Brostrup Jensen	næstformand	Teglværksvej 16	8883 Gjern	Tlf: 86 87 57 58
Jytte Thorndahl	kasserer	Johannes Jensensvej 19, Toustrup	8641 Sorring	Tlf: 86 95 71 99
Poul Færk Magnussen	sekretær	Drewsensvej 70, 1- 1	8600 Silkeborg	Tlf: 86 86 11 27
Hans P. Bertelsen	best.medlem	Edv. Egebergsvej 1, Svejbæk	8600 Silkeborg	Tlf: 86 84 63 50